

Projekt je realizován s finanční podporou hl. m. Prahy

V. ROČNÍK FESTIVALU FILMŮ O DVACÁTÉM STOLETÍ,
KTERÝ JE VĚNOVÁN PÁDU KOMUNISTICKÝCH
REŽIMŮ V ČESKOSLOVENSKU A DALŠÍCH
STÁTECH SOVĚTSKÉHO BLOKU V ROCE 1989

M XX Muzeum paměti
XX. století

NEZLOMNÍ A OBĚTOVANÍ

Edukační materiál k filmovému festivalu

Projektová hodina pro dějepis
a společenskovední předměty

5—8/11/2024

PRAHA | KINO ATLAS

Autoři edukačního materiálu:
Jan Samohýl a Kryštof Zeman

Foto: Jan Šibík

1. Rozbor textu

Petice Několik vět z 29. června 1989, jejímiž autory byli Václav Havel, Jiří Křížan, Stanislav Devátý a Alexandr Vondra, byla klíčovým dokumentem tohoto turbulentního roku. Na rozdíl od *Prohlášení Charty 77* se pod tento dokument podepsala i celá řada známých a do té doby komunistickému režimu loajálních představitelů kulturní a umělecké sféry jako například Hana Zagorová, Jiří Bartoška či Zdeněk Svěrák. Počet signatářů se pohyboval okolo 40 tisíc.

První měsíce roku 1989 znovu a jasně ukázaly, že i když se současné československé vedení velmi často zaklíná slovy přestavba a demokratizace, ve skutečnosti se dost zoufale vzpírá všemu, co demokracii vytváří nebo ji alespoň vzdáleně připomíná. Petice a iniciativy občanů, které samo nezorganizovalo, odmítá jako nátlakové akce, pokojná lidová shromáždění rozhání, do přípravy nových zákonů nedovoluje veřejnosti mluvit.

- Na jaké události ze začátku roku 1989 úvodní odstavec petice naráží?
- Z jakého důvodu se pod petici podepsala spousta známých tváří, v dosti případech v minulosti signujících nechvalně proslulou tzv. Antichartu z ledna 1977?
- Jaké pozice zastávali hlavní iniciátoři Několika vět Václav Havel, Jiří Křížan, Alexandr Vondra a Stanislav Devátý po pádu komunismu?

ÚKOL – forma (10 minut):

Na začátku hodiny pedagog krátce uvede téma. Poté si studenti samostatně přečtou ukázkou textu a následně učitel moderuje úvodní debatu.

Zdroj: Wikimedia Commons

2. Příčiny rozpadu sovětského bloku

- Co vedlo k rozpadu sovětského bloku?
- Které konkrétní události předcházely roku 1989 v zemích sovětského bloku?
- Jaké protirežimní akce nebo iniciativy v Československu 80. let vidíte jako podstatné?
- Které osobnosti byly u nás a v zahraničí klíčové pro pád komunistických režimů?

ÚKOL – forma (10 minut):

Pedagog rozdělí třídu do skupin přibližně po pěti studentech, kteří se po kratší poradě přihlásí k prezentaci. K přípravě odpovědí na otázky lze použít internet, učebnici nebo další zdroje, následuje krátká diskuse. Učitel moderuje následnou debatu k tématu.

3. Přiřazování jednotlivých témat

Československé nezávislé občanské iniciativy, jejichž vznik se datuje do druhé poloviny 80. let, se oproti starší disidentské generaci pokoušely o přímější konfrontaci s komunistickým režimem, převážně formou rozšiřování letáků či organizování demonstrací.

ÚKOL – forma (10 minut):

Studenti se rozdělí do dvojic a za pomoci internetu přiřadí k názvům nezávislých občanských iniciativ jejich významného člena.

1. České děti
2. Mírový klub Johna Lennona
3. Společnost za veselejší současnost
4. Nezávislé mírové sdružení

- A. Hana Marvanová
- B. Petr Placák
- C. Bára Štěpánová
- D. Stanislav Penc

Zdroj: Archiv Českých dětí

4. Analýza archivní fotografie

- Jaké byly okolnosti společného vystoupení dvou osobností v listopadu 1989 na Václavském náměstí a jak se k němu posléze stavěly?

ÚKOL – forma (10 minut):

Studenti si ve dvojicích prohlédnou archivní fotografii a za pomoci internetu se snaží identifikovat osobnosti na snímku. Následně pedagog moderuje debatu o obou protagonistech, jejich pozicích a postojích v 80. letech.

Zdroj: Česká televize

5. Sametová revoluce, základ novodobé demokracie a svobody?

- Jak vnímá dnešní společnost očekávané naděje z listopadu 1989?
- Garantuje demokracie vždy svobodnou společnost?
- Jaká kritéria nebo hodnoty vidíte pro společnost jako zásadní?
- Které společenské hodnoty a témata jsou nezbytné pro váš osobní život?

ÚKOL – forma (5 minut):

Studenti se vrátí do pracovních skupin po pěti a po kratší poradě se přihlásí k prezentaci. K přípravě odpovědí na otázky lze použít internet, učebnici nebo další zdroje, následuje krátká diskuse. Tento úkol má vyvolat diskusi ve třídě. Studenti si krátce promyslí odpovědi na stanovené otázky a pedagog následně moderuje diskusi.